

Deel 2

Mijn vrouw **Aaltjen Gerbrands** is geboren den 9 Julij 1775- hare ouders zijn **Peter Gerbrands** geboren den 31 Januarij 1740, en **Maria Teunissen** geboren den 7 April 1749- Haar vader heb ik niet als mijn schoonvader mogen kennen, daar hij den 7 Augustus 1793 overleed.- Hare zusters en Broeders zijn 10 in getal geweest.- waarvan de oudste **Berent** genaamt den 2 December 1776 geboren, in zijne kindsche jaren stierf.

Berentjen geboren 6 Maart 1778

Jasmina geboren den 23 April 1780

Gerbrand geboren den 25 Meij 1782

Geertruid geboren den 11 Maart 1784

Peter en Harmijn, tweelingen geboren den 6 Meij 1786

Grada Willemina geboren den 13 Junij 1788

Jan geboren den 30 April 1790

Bernardus geboren den 11 Novbr 1792 welke ook in zijne kindschen jaren is gestorven.-

Anno 1796 den 14 Meij verlieten wij Kampstede en gingen ter Doesborg wonen, 't welk ons beider hart viel, maar evenwel om redenen noodzakelijk was.-

Den 20 Decbr van het jaar 1797 wierd onze tweede Dochter geboren , op woensdag avond om ongeveer 8 uren, welke den 25 diezelve maand gedoopt wordende den naam verkreeg van **Willemina Maria**, zijnde

alzo het eerste na den naam van beider vaders, en het andere na den naam van beider moeders genaamt.-

Den 17 Julij van ditzelvde jaar wierd ik onverwagts door de stemhebbende mansledematen der Hervormde Christelijke Gemeente te Zeddam met eenparigheid van stemmen beroepen, waarvoor ik evenwel na dat ik mij na den aart des volks geïnformeert, en de plaats zelfs beschouwt had, per missive vriendelijk bedankte, en mij Zondags daaraan volgende op nieuw aan mijne lieven en lievende Gemeente verbond.-

Den 4 April van het volgende jaar 1798 ben ik op ene wonderbaren wijze bij mijn leven bewaart gebleven- De geschiedenis is deze: Ik ging 's middags na Angerlo om aldaar om 1 uur de gewone Catechizatie der jeugd waar te nemen, en na het eindigen van diezelve had ik er enige hekelt ook in den kerk ter Catechizatie te komen, welke ik tegen aanstaande Paaschen voornemens was tot lidmaten aan te nemen. De eerste geeindigt zijnde, waren de andere Catecghizanten nog niet praesent.- Ik dagt bij mij zelf, ga ik nu intusschen bij den een of anderen een kopje thee drinken, dan blijf ik te lang zoms weg, (want het waren meest dienstboden die al gaarn spoedig weer na huis gaan)- Ik resolveerde om maar zo lang in de kerk te wagten, tot zij kwamen, en om daar den tijd te passeren klom ik boven in den toren om de klok en het een en ander eens te zien, zijnde daar nooit meer geweest; dit liep alles gelukkig af- maar wederom na beneden willende klimmen, zag ik

een opening na den kerkzolder, en om mijne nieuwsgierigheid te voldoen ging ik op dezelve,- maar dre of vier passen er op gedaan hebbende zakte ik er regelregt door, ik hoorde het gekrak der oude en verrotten planken, maar wist niet wat er gebeurde of waar ik was, voordat ik er geheel doorgezakt zijnde, en met mijn beide handpalmen, van weerskanten op twee balkens leunende die ongeveer 4 en een half voet van elkander liggen, zag dat ik in de kerk hing,- Groot, verbasend was mijne ontsteltenis en vrees, maar even groot dat na den mensch gesproken mijn behoud was, mijne praesentie van geest; 3 Catechizanten welke in die tusschentijd in de kerk waren gaan zitten, verschrikten en ontstelden niet minder, daar zij vooreerst niet wisten wat zij boven zich hoorden , en ten tweede mij in zulken gevaarlijken positie zagen hangen, zij sprongen op en schreeuwden luidkeels – Ik sprak hun aan

zeggende : Bedaar maar, ik heb hulpe nodig.

Zij vroegen hoe of waarmee zij mij helpen zouden, ik zeide, *gaat, onder in den toren staat een ladder ziet of gij mij dien onder mijne voeten ter ondersteuning kunt brengen,* dit deden zij, en bij geluk was zij even lang genoeg In deze positie bleef ik wel een half quartier hangen, intusschen kwam er een, die zo klein van gewas was, dat hij onder aan de ladder van geen dienst konde zijn, boven op zolder mij bij mjnen ene hand vattende (hoe hij boven was gekomen wist hij zelf niet, en wij konden het, na datvalles gebeurt was, ook niet begrijpen daar de ladder onder uit den toren toen was weggenomen) ik zeide, *mijn lieve Hendrik* (zijn naam is Hendrik van Aamrongen) *waagt u niet te veel, dat wij*

beiden ongelukkig worden of ons leven verliezen, laat liever los; waarop hij tot mijne ontroering dit antwoord gaf, ik laat niet los, al val ik met u na beneden.-

Nu voelde ik door alle mijnen leden ene ongelooflijke beving, die ik ook aan mijnen helpers te kennen gaf, waarop een van de drie die de ladder ondersteunden wegging, zeggende het niet langer te kunnen aanschouwen, daar het toch eindelijk op een vallen losgaat.- Ik riep hen, reeds aan de deur zijnde, terug en verzogt of hij dan de naastbijwonende wilden gaan roepen- waarop J.B. Thijen, in den herberg naast de kerk wonenden , kwam ter hulpe aansnellen, deze een weinig van zijn eerste schrik herstelt zijnde klimt boven op het portaal, alwaar ik schuins boven was doorgezakt, lightede de ladder nog een weinig omhoog, zodat ik met mijn voeten op de tweede sportiel van boven konde komen, leundende dezelve schuins tegen zijn borst, zeggende dezelve nu niet hoger kunnende brengen, en zijn best met de andere zullende doen om ze te houden, waarop ik mijnen handen moest los laten, grijpende bij geluk, om wederom vastigheid te krijgen, het bovenste der ladder, en klom zo langs dezelve na beneden.-

Hoe wonderbaar is deze redding, wanneer wij dit hier nog bij opmerken, dat ik juist onder het breken der zolder in zulk een positie geraakte dat ik met mijne handen op de balkens kwam, daar ik, zo ik, in die stelling, als ik op de zolder ging, was gebleven, dezelve geheel had misgetast, daar zij dwars door de kerk gelegd zijn- en dat dit ongeluk juist gebeurde, dat er mensen in de kerk waren of kwamen, en wel zulke, die mij aanstonds helpen konden, daar de kinder Catechizatie mij in den

beginnen aanstonds weinig haast zouden hebben aangebragt, ten zij zij hulp van buiten geroepen hadden.-

Mijne dankerkentenis aan God en mijne helpers was groot, daar ik niet kon bespeuren dat ik er het minste ongemak van heb behouden.- Vele verwonderden zich, dat ik aanstonds op het voorval nog had gecatechiezeerd, en toen over Kampstee naar huis was gegaan.- Mijn vrouw wist nog nergends van af, maar ver mijn rol was nog wat wormmeel blijven hangen uit de gebroken planken, dit gaf haar aanleiding te vragen hoe

ik er toch zo uit zag, wat er gebeurt was? - Waarop ik het haar verhaalde en zij zeer insisterde om mij te doen aderlaten, waartoe ik ook overging- hebbende er niet geen gevolgen van bespeurt.-

Anno 1799 den 2 Februarij is meer als onze halve Republiek door overstromingen ge-inundeert geweest en vooral de lagere streken van Gelderland.- Zo dat geen mensch zulk een ontzettend hoog water meer gfeheugt noch kenbaar is uit oude aantekeningen zijnde het water nog twe voeten hoger geweest als in het jaar 1784, 't welk veroorzaakt wierd door de felle vorst van den winter 1798 en 1799 hebbenden altijd van Allerheiligen zelfs afgevroren- Op kerstdag van dezen winter was het zo koud dat men zich bij al zijn kledingen en stoken niet warm kon houden, zelfs moest ik bij de bediening van het avondmaal zo menigmaal er iemand van den wijn dronk bij gieten wijl het dan al bevroren was.- Toen nu het tot 3 voeten dik gevoren ijs op de rievieren los raakte en het zich te Westervoort aan de kop van de Ijssel op de

Rhijn stopte en enen sterken aandrang van water van boven kwam konden het de dijken onmogelijk houden. Weldra liep het water er op vele plaatsen overheen, in de buurschap Leuven recht tegenover Groessen brak den Rijndijk, en weldra was alles overstroomt- te Angerlo heeft het water anderhalve voet in de kerk gestaan.-

En bij dit water kwam een geweldige vorst, 't welk verhinderde dat men met aken en andere vaartuigen niet bij de noodlijdende kon komen om hun te helpen, waarom er een grote menigte van vee paarden beesten verkens en diergelijke zijn verdronken, hebbende er zelf op een reisje naar de doorbraak wel 100 stuks aan den weg verdronken zien liggen, maar na drie dagen vriesens diende het ijs al tot Communicatiebruggen, en om daarna den noodlijdenden te helpen- aandoenlijk was het verhaal en de toestand van velen, die hunne neergestorte of waggelende woningen verlatende met sleden, gaffels en bedden zich stedewaarts begaven. En wonderlijk was het gezicht als men over het ijs buiten op de dorpen quam, grote bomen geleken struikjes, en de voornaamste boerenhuizen, stulpjes der armoedigen- vele huizen hadden geleden, sommige waren geheel ingestrot, en andere wat minder of meerder aangeschoven 't welk veroorzaakt was geworden bij een was in het water door het ijs dat gantsch dik aan eene schol gevoren , door een hevigen wind wierd aangedreven. De angsten en benauwdheden welke de noodlijdenden doorstonden, waren onbeschrijflijk- het gebrek aan levensmiddelen en het lijden van koude op den zolder en daken der huizen zeer groot. –

Met den vierden Zondag begonden wij onzen Godsdienst weer, wordende met enen aak afgehaald aan de stadswal, predikende bij die gelegenheid over Ps: 147 vs 17 en 18, het water beletten nog velen in de kerk te voet te kunnen komen, maar weinig zocht iedereen na middelen om een Godsdienst te kunnen bijwonen, zelf zij, die anders wel eens de kerk verzuimden, kwamen van alle kanten met aken, vloten en diergelijke ; en ik weet niet , dat ik ooit meer aandagt en aandoening onder mijnen horens bespeurt heb; wij zagen het spreekwoord bevestigt: nood leert bidden-

Anno 1799, den 1 December wierd ons een zoon geboren, zijnde ons derde kind, en wel op Zondag morgen omstreeks 8 uren, zijnde zondags daaraanvolgende te Angerlo gedoopt, verkrijgende den naam Jan.

Anno 1800 den 22 Febr: zijn mijn vader en moeder van Keppel na Drempt op het Veldhoen gaan wonen latende aan broeder Derk de geheele boerderij over, welke ten zelfden tijden trouwden met Neuleken Ketz, zijnde door mij in de kerk te Hoog Keppel, in den huwelijken aldaar ingezegend.

Anno 1800 den 23 April op een woensdagavond, wierden wij overstroomt met zulk een ontzeggelijke menigte van Meijkevers als bij menschen geheugen hier nooit meer zijn gezien. Even voor den zonsondergang kwamen zij van verre aan 't welk zulk een verduistering

aanbragt, dat ik niets anders dagt of het regenen zoude waarom ik mij ook zo spoedig mogelijk van Angerlo naar huis begaf, maar onder de weg wierd ik verrast door enen regen van Meijkevers , die met ene ongelooflijke drift mij tegen het aangezicht in vlogen en mij in het gaan verhinderden,- Zulk enen grote menigte moest natuurlijk de grootste verwoestingen aanrichten, 't welk ook gebeurde, er bleef geen bloem of blad aan enig vruchtboom, al het groen dat het aardrijk in de lente siert, wierd weggenomen en het scheen volkomen winter.- hierbij hadden wij ene warmte welke men zelden in dit jaargetijde vind, en hieraan schrijvt men ook de oorzaak toe, dat zij zo schielijk paarden, en toen ons den 31 Meij, op Deutekomsche Markt grotendeels wederom verlieten .- Men heeft opgemerkt

1. dat zij meestal van kleijgronden herkomen
2. dat zij ook zelden van de zandgronden opgaan-evenwel dit jaar verder als ooit
3. dat de mannetjes na de bronstijd sterven
4. dat de wijfjes zich in de grond graven, en ieder agt og negen jongen met verlies van hun leven voortbrengen.

Zo aangenaam het weder in deze Maijmaand was, zo onaangenaam wierd het in het volgende van de zomer door koude en droogte- Ja de droogte was zo groot, dat alle rievieren onvaarbaar wierden, en er gebrek aan water in pompen en putten begon te komen, zijnde den 14 Julij alle boekweit en andere vruchten bevroren.

Anno 1800 den 9 Novbr op zondag is er zulk enen hevigen stormwind geweest, dat er ene onschrijflijke schade door veroorzaakt is geworden, schepen en schuiten zijn er door vergaan, torens, kerken, huizen en bomen omgewaaid.- Zij begonnen 's namiddags om 2 uren en 's avonds om 6 uur was zij op het hevigste, en om 9 uren begon het weder te bedaren

Anno 1802 In de maand April en Meij is het zo een droogte en koude geweest als bij menschen geheugen, zodat er veel koorn op het veld is bevroren – vooral op de watergrond in laagten, de beesten gebrek leden aan gras in 't weiland, en er geen kruiden wiessen voor de menschen.- Men schrijvt dit onaangename weer toe aan de Maan welke tweemaal nieuw is in den maand Meij 1802 er bij voegende, dat zulks elke 17 jaren maan eens gebeurt.-

Op 27 Maart is de vrede tusschen Engeland, Frankrijk, Spanjen en onze Republiek te Amiens een stad in Vrankrijk gesloten en 30 dagen daarna de Ratificatien hiervan uitgewisselt.-

Den 2 Junij is op bevel onzer overheid door alle Godsdienstige gezintens onzer Republiek het vredesfeest geviert, waarin 'smorgens van 10 tot 11 uren den Heere gedankt wierd voor het herstellen des vredes, predikende bij die gelegenheid over Ps: 96 vs 9-12, voorzang Ps: 66 vs 52 nazang Ps: 85 vs 3,4.

Den 13 Julij 1802 is onze zoon geboren, en wel op een Dingsdag morgen omstreeks 4 uur, en hem op den 18 diezelven maand gedoopt wordende den naam verkreeg van Gerbrand Hendrik, zijnde de eersten de naam van mijn vrouwen Grootvader van vaders kant, en de tweede de naam van mijn Grootvader van mijn moeders zijde.

Den 19 December 1802 is mijn vader Jan Ketz te Drempt gestorven, en wel op een Zondag-avond omstreeks 11 uren in den ouderdom van 64 jaaren aan de gevolgen van waterzucht na enen ziekte van zeven weken welke ziekte begon met ene verzwering in het hoofd, Deze wierd afgeleid door zuurdeeg en Spaansche vliegen- plaisters , en dat zich voornamelijk in het been van de heup tot aan de knien, alwaar mijn vader geduurende al dien tijd, de ondraaglijkste pijnen had, zoms ook in de rug !-

Hij kon volstrekt niet te bed liggen en is ook in de stoel overleden. In de laatste 14 dagen begon hem het been onder de knien merkelijk te zwellen, en brak 4 dagen voor zijn overlijden door, maar zodra dit gebeurde zag men alle ogenblikken den levenskrachten verminderen en het einde van zijn leven naderen.

Den 24 diezelver maand December, en wel op kerstavond is zijn lijk 's morgens om 7 uur in den Kerk te Drempt bijgezet, recht naar het einde voor de gang , die van het orgel naar de preekstoel loopt-

In den Herfst van het jaar 1802 hebben wij het schoonste weder gehad, dat bij zulk een geringen voorraad van levensmiddelen voor 't vee en menschen kon gewenscht worden.

Met den 25 December kregen wij de eerste vorst en deze was zo aanhoudend en verkleument als zij bij menschen geheugen is geweest, Het ijs was 2 en ½ voet dik gevoren, hiervan dan kwam het dat er van de menige aardappels die er voorhanden waren nog zeer veele bevroren, en dat men beducht was voor ene overstroming van water bij ijsverstoppingen- Dit laatste is evenwel gelukkig afgelopen behalven dat te Pannerden ten westen de dijk is gebroken waardoor Pannerden, huissen en stad geheel onderliepen en vele schade leden- Ook hadden wij op den ouden Ijssel ene kleine overstroming hieruit ontstaande dat de sluis in den Hetterschen Dijk niet den 24 niet te recht dicht was, dit duurde evenwel maar van den 24 tot 27 Febr: 1803.- Angerlo liep gedeeltelijk onder door de vaargaten in den zomerdijk, en zou voorzeker meer water gekregen hadden zo hetzelve niet aanstonds met ene macht was gekeert geworden.

1803

Den 2 Maart hebben wij wederom de eerste ordinaire landelijke biddag gehad door de gehele Republiek en van alle gezindtes te vierden, bij welke gelegenheid ik 's morgens predikte uit Jer: 18 vs 9 – 11 en des namiddags uit Jer: VII vs 3.

Merkwaardige voorspelling van enen Ungaar op Bonapartes expeditie naar Engeland in de Ucheler Courant te vinden van 28 Maart 1804

Merkwaardige voorspelling van enen Ungaar op Bonapartes
expeditie naar Engeland in de Ucheler Courant te vinden
van 28 Maart 1804.

Laurea navalis quod tibi vaticinos
Tempora, nec magnas spes mare de pte tuet
Ducit tua gens cunctos, nec Gallia vixit
Denique frangitur lictus ad albionum.
Sed bona non mala sed cunctos pachs, quare
Saecula te dicent post bona non mala pat.

De veef gelyk des verleden voorspellen, de veef ingelyk voorspellen
dy alme. De van aftenen leet: annuaty'o.

Sed mala non bona post dicent te saecula quare
Pachs cunctos sed mala non bona sed
Albionum ad lictus frangitur denique vixit
Gallia nec cunctos gens tua ducit

De pte tuet mare spes magnas nec tempora cingit
Laurea navalis quod tibi vaticinos.

*) Voor de omzetting hiervan door Dr. Willem Hendrik Moll te Amersfoort, naar het Nederlands, zie pagina 40.

1811. Den 6 Septbr is mijn vrouws Zuster, Harmien Gerbrands, getrouwt met Gerrit Oldenhoven, 's morgens om 8 uren overleden, na dat zij 's avonds te voren om 10 uren verlost was geworden van eenen Jongen Zoon. –

1808. de 18 Julij is mijn zoon Derk Bernardus Ketz Geboren

1828. den 16 Decbr is mijn Waarde Moeder Meintjen Wassinck ten huize van Jan Berentsen te Drempt gestorven Zij was geboren in het jaar 1739 en heeft enen hogen Ouderdom bereikt. Is te Drempt in de kerk nevens vader begraven daar rust hare assche zagst.-

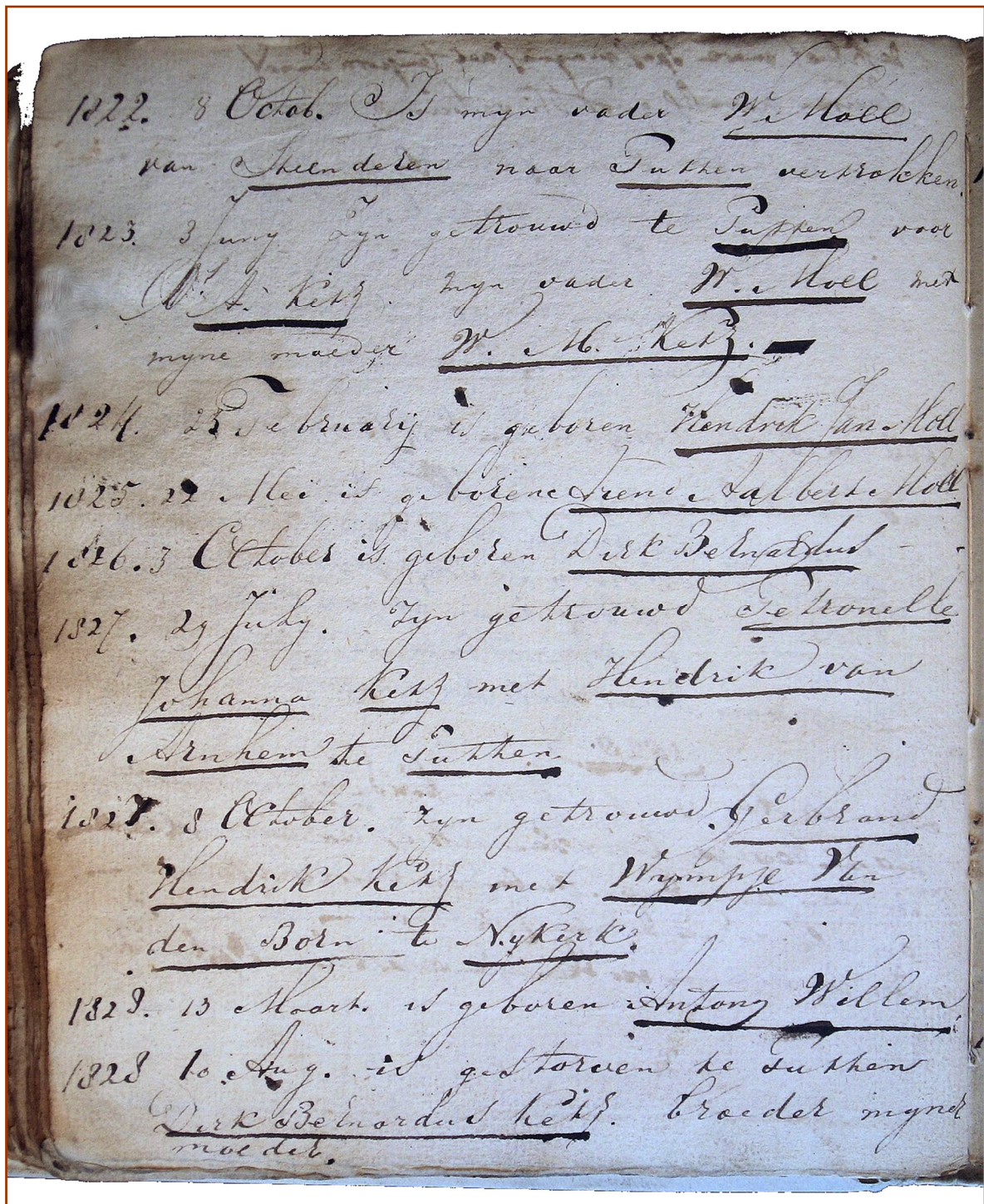
1828

Den 10 Aug is ons geliefde kindeke Bernardus aan hevige koorts en alhier ten huize overleden in den jeugdigen ouderdom van even 20 Jaren en alhier in de kerk begraven. Thans rust zijn ligchaam in dezelve eener zalige Opstanding.

Nieuwe kaart van 't Kwartier Zutphen. Noordelijk deel van Gelre. Uitgegeven bij **Isaak Tirion**, Amsterdam 1769

1822. 8 Octob. is mijn vader W.Moll van Steenderen naar Putten
vertrokken

1823. Junij zijn getrouwd te Putten voor Ds. A.Ketz mijn vader
W.Moll
met mijne moeder W.M. Ketz.-

1824. 25 Februarij is geboren Hendrik Jan Moll
1825. 22 Mei is geboren Arend Aalbert Moll
1826. 3 October is geboren Dirk Bernardus
1827. 29 Julij zijn getrouwd Petronella Johanna Ketz met Hendrik
van
Arnhem te Putten
1827. 8 October zijn getrouwd Gerbrand Hendrik Ketz met
Wijmpje
van der Born te Nijkerk.
1828. 13 Maart is geboren Antony Willem
1828. 10. Aug. is gestorven te Putten Dirk Bernardus Ketz broeder
mijner moeder
1829. 5 Dec. is geboren Gerbrand Hendrik
1830. 24 Aug. Inbraak in het voorhuis mijner Ouders, waardoor
verscheidene voorwerpen minder ons bezit uitmaakten.
1832. 6 Jan. is geboren Jan Dirk Roelof.

1833. 13 Dec. is geboren Willem
1834. 12 November zijn vertrokken naar Angerlo grootvader en grootmoeder zijnde A.Ketz en A. Gerbrands
1836. 29 Febru. is geboren Pieter Johannes
1838. 11 Januarij is geboren Warnar.
1838. 28 April is te Doesborgh overleden A.Ketz. wordende begraven
den 3 den Mai, zijnde dinsdag juist zijn verjaardag, te Angerlo
1840. 28 Maart is te Angerlo overleden en begraven Aaltje Gerbrands.-
1841. 5 April is geboren Aaltje.
1841. 29 Dec. is overleden ons zusje Aaltje.
1843. 19 Maart is geboren Aalbert.
1848. 7 Julij is onze broeder Gerbrand Hendrik overleden aan de

gevolgen eens uitterende ziekte, na vooraf te Rijssen waar
hij

ondermeester was, eene bloedsputting gehad te hebben. Hij
ruste- ons de troostversterkende gedachte nalatende in de
geweeten, waar gene traan gestort wordt, te zijn overgegaan.

1847. overleed onze grootvader van vaderszijde Hendrik Moll in
de
ouderdom van 85 jaren.

1849. den 31 Januarij is overleden onze oom Hendrik van Arnhem,
in
leven ontvanger der directe belastingen te Angerlo.

1852. den 24 Aug. is overleden onze tante Petronella Johanna
Ketz,
echtgenote van wijlen Hendrik van Arnhem, te Angerlo.-

1854. 13 April is onze geliefde broeder Willem overleden aan de
gevolgen eener bloedsputting: Laatstelijk was hij in deze
eerst
te Varrsseveld- we zagen hem heengaan naar betere
gewesten.-

1856. den 21 October werd het ouderen- hart opnieuw geschokt door

het overlijden van onzen waarde broeder Warnar, aan de gevolgen eener herhaalde bloedspuwing; was hij een stille en

geliefde zoon, zijn heengaan was eene intrede in die maatschappij, waar rouwe, noch droefheid zijn zal.-

1856

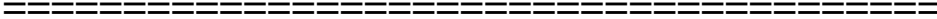
Den. 1 November is onze broeder Dirk Bernardus Moll te Bredevoort getrouwt met Antje Willemina Vreeman aldaar woonachtig.

Den 23 Maart 1856 is onze geliefde moeder Willemina Maria Ketz overleden, in den ouderdom van 58 jaren. Eene slepende ziekte van omtrent een jaar maakte een einde aan voor ons zoo dierbare leven, haar heengaan was een intrede in dat leven daar geen traan meer gestort wordt. Zij is den 24 Maart daaraan volgende begraven naast onze broeder Warnar.-

Den 14 Augustus 1857 is geboren Warnar Willem Marinus zoon van D.B.Moll en A.W. Vreeman, het kind heet na vader en moeder.

Den 5 September 1857 is te Putten voor de burgemeester getrouwd onze broeder Jan Dirk Roelof Moll met Wijmpje Hendrika Arentz en den daaraan volgende is dit huwelijk bevestigd in de kerk te Putten.

1858. Den 23 Mei is getrouwd te Voorthuizen, onzen **vader**
W.Moll met **Jannetje Koestapel**.

Ik voorspel U, dat ter zee verworven lauweren
Uw slapen zullen omgeven en de zee Uw
grootte verwachtingen niet te leur zal stellen.
Uw volk zal alles ter neer werpen en niet
Zal tenslotte het overwinnende Gallië vernietigt
worden aan de kust der bewoners van Albion.
Bij goede afloop, niet een slechte, zal de
gevechten besluiten, en daarom zullen
de tijden U later een goed deel, niet
een slecht deel noemen”

*Ik voorspel U, dat ter zee verworven lauweren
Uw slapen zullen omgeven en de zee Uw
grootte verwachtingen niet te leur zal stellen.
Uw volk zal alles ter neer werpen en niet
Zal tenslotte het overwinnende Gallië vernietigt
Worden aan de kust der bewoners van Albion.
Bij goede afloop, niet een slechte, zal de
gevechten besluiten, en daarom zullen
de tijden U later een goed deel, niet
een slecht deel noemen”*